

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Mostovi

Od svega što čovek u životnom nagonu podiže i gradi, ništa nije u mojim očima bolje i vrednije od mostova. Oni su važniji od kuća, svetiji, još opštiji, od hramova. Svačiji i prema svakom jednaki, korisni, podignuti uvek smisleno, na mestu na kom se ukrštava najveći broj ljudskih potreba, istrajniji su od drugih građevina i ne služe ničem što je tajno ili zlo.

Veliki kameni mostovi, svedoci iščezlih epoha kad se drugačije živelo, mislilo i gradilo, sivi ili zarudeli od vetra i kiše, često okrzani na oštro rezanim ćoškovima, a u njihovim sastavcima i neprimetnim pukotinama raste tanka trava ili se gnezde ptice. Tanki zelezni mostovi, zategnuti od jedne obale do druge kao žica, što drhte i zvuče od svakog voza koji projuri; oni kao da još čekaju svoj poslednji oblik i svoje savršenstvo, a lepota njihovih na ulasku u bosanke varošice čije izgledane grede poigravaju i zveče pod kopitima seoskih konja kao daščice ksilofona. I, najposle, oni sasvim mali mostići u planinama, u stvari jedno jedino oveće drvo ili dva brvna prikovana jedno uz drugo, prebačeni preko nekog gorskog potoka koji bi bez njih bio neprelazan. Po dva puta u godini gorska bujica odnosi, kad nadode, ta brvna, a seljaci, slepo uporni kao mravi, seku, tešu i postavljaju nova. Zato se uz te planinske potoke, u zatokama među stenama, vide često ti bivši mostovi; leže i trunu kao i ostalo drvo napravljeno tu slučajem, ali ta zatesana brvna, osuđena na oganj ili trulenje, izdvajaju se od ostalog nanosa i podsećaju još i sada na cilj kome su služila.

Svi su oni u suštini jedno i podjednako vredni naše pažnje, jer pokazuju mesto na kome je čovek naišao na zapreku i nije zastao pred njom, nego je savladao i premostio kako je mogao, prema svom shvatanju, ukusu, i prilikama kojima je bio okružen.

I kad mislim na mostove, u sećanju mi iskrsava ne oni preko kojih sam najviše prelazio, nego oni koji su najviše zadržali i zaneli moju pažnju i moj duh.

Pre svega, sarajevski mostovi. Na Miljacki, čije je korito kičma Sarajeva, oni su kao kameni pršljenovi. Vidim ih jasno i brojim redom. Znam im lukove, pamtim ograde. Među njima je i jedan koji nosi sudbinsko ime jednog mladića, malen ali stalan, uvučen u se kao dobra i ćutljiva tvrđava koja ne zna za predaju ni izdaju. Zatim, mostovi koje sam video na putovanjima, noću iz voza, tanki i beli kao priviđenja. Kameni mostovi u Španiji, zarasli u bršljan i zamišljeni nad sopstvenom slikom u tamnoj vodi. Drveni mostovi po Švajcarskoj, pokriveni krovom zbog velikih snegova, liče na dugačke ambare i iskićeni su iznutra slikama svetitelja ili čudesnih događaja, kao kapele. Fantastični mostovi u Turskoj, postavljeni otprilike, čuvani i održavani sudbinom.

Rimski mostovi u južnoj, Italiji, od bela kamena, sa kojih je vreme odbilo sve što se moglo odbiti, a pored kojih već stotinu godina vodi neki nov most, ali oni stoje još jednako, kao skeleti na straži.

Tako, svuda na svetu, gde god moja misao krene ili stane, nailazi na verne i ćutljive mostove kao na večitu i večno nezasićenu ljudsku želju da se poveže, izmiri i spoji sve što iskrsne pred našim duhom, očima i nogama, da ne bude deljenja, protivnosti ni rastanka.

Tako isto u snovima i proizvoljnoj igri mašte. Slušajući najgorču i najlepšu muziku koju sam ikada čuo, odjednom mi se ukaza kameni most, presečen po polovini, a izlomljene strane prekinutog luka bolno teže jedna ka drugoj, i poslednjim naporom pokazuju jedinu mogućnu liniju luka koji je nestao. To je vernost i uzvešena nepomirljivost lepote, koja pored sebe dopušta jednu jedinu mogućnost: nepostojanje.

Naposletku, sve čime se ovaj život kazuje- misli, napori, pogledi, osmesi, reči, uzdasi- sve to teži ka drugoj obali, kojoj se upravlja kao cilju, i na kojoj tek dobiva svoj pravi smisao. Sve to ima nešto da savlada i premosti: nered, smrt ili nesmisao. Jer, sve je prelaz, most čiji se krajevi gube u beskonačnosti, a prema kom su svi zemni mostovi samo dečije igračke, bleđi, simboli. A sva je naša nada s one strane.

Published with permission from the Ivo Andrić Foundation

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.